

ayın yorumu...

Geçtiğimiz yıl yaşanan "1994 Haziran Pekiği" adeta davul zurna çalarak geleceğini haber vermişti! Sağır sultanların bile duyduğu bu mesajı Devletimizin turizmde birinci derecede sorumlu yetkilileri duymadılar. Çünkü bunlar yalnızca sağır değil, aynı zamanda bilgisiz ve yeteneksizdiler.

**Dr. MEHMET
ÖZDEMİR**

Turizmimizde mutabakat arayışları

Anatolia'nın önceki sayılarındaki yazılarımızın çoğunu turizmimizin gerçek durumunu göstermeye ve turizmin Türkiye'nin millî bir meselesi olduğunu vurgulamaya ayırdık.

Geçtiğimiz yıl yaşanan "1994 Haziran Pekiği" adeta davul zurna çalarak geleceğini haber vermişti! Sağır sultanların bile duyduğu bu mesajı Devletimizin turizmde birinci derecede sorumlu yetkilileri duymadılar. Çünkü bunlar yalnızca sağır değil, aynı zamanda bilgisiz ve yeteneksizdiler.

Şimdi önümüzde yeni bir yıl ve yeni bir turizm sezonu var. Ben bu yılın da, yeni turizm sezonunun da Allaha emanet olduğu kanaatindeyim. Türkiye turizmi yıllardan beri, Türkiye Cumhuriyeti hükümetleri içerisinde en kalitesiz kadrolar tarafından yönetilmektedir.

Turizmde öncelikle mutabakata varmamız gereken temel husus şudur:

1. Turizmimizde mutabakat, Türkiye'nin genel mutabakat arayışlarından soyutlanamaz.

2. Turizmimizin sorunları Türkiye'nin genel sorunlarından ayrı tutulamaz.

Devletin yanı sıra, turizm sektörünün özel kesiminden de benim ümidim yoktur. Çünkü yılların deneyimiyle gördüm ki, birkaç istisnası dışında Türkiye'de özel sektör kurumsallaşmamıştır. Hiçbir temel kuralları yoktur. Hemen hemen hepsi devlet tarafından zengin edilmişlerdir. Sınaf ve ticarî hayatlarının her safhasında devlete ihtiyaçları vardır. Tüm çabaları bu genel ihtiyacı özel ihtimama çevirmek yolundadır.

Turizmimizde de özel sektör, ilgili bakanlığa karşı hep mütefit (iltifat eden, güler yüz gösteren, hoşça karşılayan) tavır almak durumunda kalmıştır. Neden, çünkü hepsinin devletle ve devletin ilgili birimleriyle doğrudan ilişkisi vardır. Siyasi ve bürokratik otoriteyi kızdırmak istemezler. Dolayısıyla tenkit değil, büyüklerinin takdirini kazanmak gayreti içerisindeyler. Özel sohbetlerinde ise söylemedik laf bırakmazlar. Bakmayın siz o mangalda bırakılmayan küllere...

O zaman yine iş Devlete, siyasî otoriteye kalmaktadır.

Türkiye siyasi tarihinin en zor günlerini yaşamaktadır.

Adeta Lozan Anlaşmasının rövanşını ile karşı karşıyayız.

Adeta karşımıza Sevr Anlaşmasını çıkarmak istiyorlar.

Adeta Lozan Anlaşması müzakerelerinde İngiliz Dış İşleri Bakanı Lord Curzon İsmet Paşa'ya hitap ediyor: "Aylardan beri müzakerelere ediyoruz. Arzu ettiklerimizin hiçbirini alamıyoruz. Vermiyorsunuz, anlayış göstermiyorsunuz, memnuz değil sizden. Ama ne reddederseniz, cebimize atıyoruz, cebimizde saklıyoruz. Memleketiniz haraptır, yarım geleceksiniz, bunları tamir etmek için, kalkınmak için yardım isteyeceksiniz. O zaman bu cebimize koyduklarımızdan her birini birer birer çıkarıp size vereceğim."

Mutlaka, Türkiye Cumhuriyeti Devleti Lozan'da aldığı bağımsızlık belgesi ve Atatürk'ün vasiyetlerine ve de "Türk milleti âtinin yüksek medeniyet ufunda bir güneş gibi doğacaktır" hedefine sahip çıkacaktır.

İşte bu bağlamda, turizmimiz özel bir önem kazanmaktadır.

Üzerinde mutabakata varacağımız bir ikinci husus da; turizmin Türkiye'nin en hassas sektörü olarak seçildiğidir.

Ünlü bir istibahatçı kendisiyle yapılan uzun söyleşide "Türkiye'deki terör olayları turizmi baltalayacak boyutta mıdır? sorusuna şu cevabı veriyor.

"Değildir. Ama zaten batılılar, Türkiye'ye turist göndermemek istiyorlar. Bu onun bir bahanesi. Pekalâ, Türkiye'ye turist gönderen ülkeler, kendi turistleri gitmesin diye bu bombayı koymuş olabilirler. Türkiye'nin turizm gelirlerini azaltmak veya yok etmek için bu yol denenir. Bunu yapanlar da pekalâ turist gönderen ülkeler olabilir. Yani PKK'nın yapmasına gerek yoktur."

Gazeteci yine soruyor: "Bu ülkelerin Türkiye'den istedikleri nedir?"

"Bu bir tavırdır. Türk siyasetini etkilemek istiyorlar." (Meydan, "Terörün Karanlık Yönü, Ünlü MİT Ajanı Mahir Kaynak ile Ropörtaj", 20 Eylül 1994, s.2)

Demek ki konu genel olarak Türk siyasetini ve Türkiye Cumhuriyeti Devletini ilgilendirmektedir.

Maalesef yukarıda değindiğimiz karakterdeki özel sektörümüz bu konuda pek fazla bir şey yapacak durumda değildir. Bahsettiğimiz "Haziran 1994 Paniği"nden sonra Ankara'da otelciler ve konaklama tesisleri sahipleri bir araya geldiler.

Bunlar özellikle Akdeniz ve Ege'de önemli bir yatak kapasitesini temsil eden Türkiye'nin dev holdinglerinin ünlü patronlarıydı. Defalarca toplandılar. Görüşmelerde ana tema, Batı'dan doğrudan turist getirecek büyük bir "Tur Operatörü Şirketi"nin kurulmasıydı. Protokoller, sözleşme taslakları hazırlandı. Bu toplantıların bir kısmında ben de bulundum. Bol bol atıp tuttular. Ben de güldüm. İçlerinden bir kısımına da neden güldüğümü anlattım. Tabii ve üzülerek tabii; sonuç, sıfır elde var sıfır!

Bunlar, kendi işlerini "doğru", "dürüst" yapsınlar yeter...

Demek ki bu yazımızda üçüncü olarak mutabakata varacağımız, turizmin özel konumu nedeni ile Türkiye'nin simgesel bir millî sorunu olduğudur.

Ben şahsî olarak da, bilimin verileri ışığında da, Türkiye'yi ve Türk insanını tanıyan bir kişi olarak da, ümitsiz değilim. Dünyada herşeyin bir karşıtı vardır. Bu kadar kapsamlı ve aceleci oyunun da bozulacağı yerler olacaktır. Meselâ oyunu o kadar şiddetli ve açık oynadılar ki, önce kendi kamuoyları kanıksadı.

Ayrıca, Türkiye bu oyunu bozacak hem bilgi, hem deneyim sahibi kadrolara da sahiptir: Uluslararası düzeyde Türkiye'yi değerlendiren; şahsî, insanî ve millî namusa sahip kadrolara...

Sektör - akademisyen kopukluğu..

Türkiye Avrupa Topluluğu'na üye olmak süreci içerisinde. Bu konuyla ilgili kıyametler kopuyor. Gümrük Birliği bu entegrasyonun önemli geçiş noktalarından biri. Neticelerini önümüzdeki günlerde göreceğiz. Şöyle veya böyle...

Ancak, gerçek şu ki Türkiye artık uluslararası standartlarda yaşamak istiyor. Hayat standartlarını yükseltmek istiyor. Bunu yapabilmek için de her alanda uluslararası platformda yarışmak gerekiyor. Toplum uluslararası bir standartta yaşamak istiyorsa, bunun gereklerini de yerine getirmek durumundadır. Toplum soyut bir kavram olduğundan dolayı, toplumun örgütlü temsilcisi olan devlet ve hükümetlerin yapması gereken şey, sistemini uluslararası standartlarda yarışabilir bir düzeye getirmektir.

Eğer her düzeyde uluslararası platformda bir yarışa girmeyi düşünebiliyor-

Bunlar özellikle Akdeniz ve Ege'de önemli bir yatak kapasitesini temsil eden Türkiye'nin dev holdinglerinin ünlü patronlarıydı. Defalarca toplandılar. Görüşmelerde ana tema, Batı'dan doğrudan turist getirecek büyük bir "Tur Operatörü Şirketi"nin kurulmasıydı. Protokoller, sözleşme taslakları hazırlandı. Bu toplantılara bir kısmında ben de bulundum. Bol bol atıp tuttular. Ben de güldüm. İçlerinden bir kısımına da neden güldüğümü anlattım. Tabii ve üzülerek tabii; sonuç, sıfır elde var sıfır!

Peki ilgili Bakanlık ne yapmaktadır? Elinde araştırma yapmak için oldukça önemli; hele üniversiteler için çok önemli bir meblağ bulunan bakanlık hangi üniversiteleri, hangi akademisyenleri desteklemiştir? Geçen yıl "araştırma" adı altında eşe dosta dağıtılan paraların listesi elimizde var. Zamanı gelince de açıklayacağım

Dr. MEHMET
ÖZDEMİR

sak, 21. yüzyıl dünyasının temelini oluşturduğu rekabet düzeni içerisinde eğitim politikamızda köklü bir değişim gerektiği açıktır.

Bilgi Çağı'nın temel unsuru olarak baktığımız bilgi, hayattan kopuk bir değer değildir. Bilakis bilgi, yaşamak için gereklidir. Nitekim binlerce senelik insanlık tarihinin en önemli devrimi olan "Sanayi İhtilali", bilimsel buluşların teknik icatları getirmesi ve bunların hayata geçirilmesiyle gerçekleşmiştir.

İçinde yaşadığımız Türkiye'de 2000'lere 5 kula eğitim düzeyimiz bellidir. Bu eğitim düzeyinin yükseltilmesi, içeriğinin zenginleştirilmesi, kapsamının genişletilmesi ve en önemlisi hayatla bağının yeniden kurulması gereklidir.

Bugünkü Türkiye'nin en büyük sorunlarından birisi de üniversite ile endüstri arasındaki kopukluktur. Geçtiğimiz yol toplanan "Türkiye Üniversite Sanayi İşbirliği Birinci Şurası", sanayi ile üniversitenin nasıl ayrı dillerden konuştuğunu bir kez daha ortaya çıkarmıştır. Sanayiciler, üniversitelerin uygulamadan uzak olmasından yakınmışlar, üniversite öğretim üyeleri ise sanayicilerin araştırmaya kaynak ayırmamasını eleştirmişlerdir.

Üniversitelerin sanayiden beklentileri, "teknoloji değerlendirmesi, araştırma fonlarının kurulması, laboratuvarların ortak kullanım ilkelerinin tesbit edilmesi, tekno-parklarda işbirliği imkânlarının yaratılması, veri ve bilgi bankasının kurulması" olarak özetlenebilir.

Sanayiciler ise; "üniversitelerin sanayicilerin problemlerini çözmede insiyatifi ele olması, sanayicinin sorunlarına nerede çözüm bulacağını yayınları vasıtasıyla belirtmesi, sanayinin anlayacağı dilden konuşması" gibi beklentilerini belirttiler.

Türkiye'de bildiğimiz gibi, turizmle ilgili üniversitelerde okuyan 83 program ve yaklaşık 12.500 öğrenci bulunmaktadır. Ancak ne acıdır ki, sanayi -üniversite kopukluğunun en yoğun yaşandığı sektör de, turizm sektörüdür.

Turizm sektöründe patronların önemli bir kısmı, turizm eğitimi veren kuruluşları yalnızca ucuz işgücü olarak görmektedir.

Peki ilgili Bakanlık ne yapmaktadır? Elinde araştırma yapmak için oldukça önemli; hele üniversiteler için çok önemli bir meblağ bulunan bakanlık hangi üniversiteleri, hangi akademisyenleri desteklemiştir? Geçen yıl "araştırma" adı altında eşe dosta dağıtılan paraların listesi elimizde var. Zamanı gelince de açıklayacağım.

Akademisyenler de içinde buldukları ataletten kurtulmayı hiç mi düşünmezler, o da ayrı bir sorun.

Sonuçta, bu kafalarla 2000'li yıllarda uluslararası rekabet düzeninde, uluslararası standartlarda yarışabilmek için, daha çok işimiz var...

Kıbrıs nereye gidiyor?

Geçtiğimiz yılın son günlerinde 21-25 Aralık 1994 tarihlerinde arkadaşım Nazmi Kozak'la beraber Kıbrıs'a gittik. Doğu Akdeniz Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Yüksek Okulu'nun düzenlediği "KKTC'de Turizm Eğitiminin Bugünü ve Yarını" konulu panale katıldık.

Kıbrıs ve Kıbrıs sorunu bizim neslimiz için bambaşka bir anlam taşır. Millî bilinçlenmemizde, milliyetçilik duygularımızın uyanmasında ayrı bir önemi vardır. Meşhur 6-7 Eylül olayları sırasında İstanbul'da Beykoz'da yaşıyordum. İlk

okul 3. sınıfa giden bir çocuk olarak, Yahya Kaptan'larla, Kelle İbrahim'lerle Yeniköy'e çıkan vapurun içindeydim! Ankara'da 12 Haziren 1958'da Anıtkabir'-de yapılan büyük mitingde, o coşkun denizin içinde, ilkokulu bitirmek üzere olan küçük bir damlacıktım. Rahmetli Dr. Fazıl Küçük'ün o muhteşem seslenişini, kendisine verilen bayrak, kur'an ve kılıcı kucaklayışını unutmam mümkün değil..

Kıbrıs bende bir kara sevda, bir tutkudur. Sonra ona kavuştum. 1977 yılından itibaren yaz tatillerini Kıbrıs'ta geçirmeye başladım. Allah bana Kıbrıs'ta hizmet etme şansını da verdi. Kıbrıs'da 1983 yılından itibaren önemli bir turizm eğitimi kampanyası başlattık. Kıbrıs Türk Turizm İşletmeleri'nin 1985-1991 yılları arasında Yönetim Kurulu Başkan Vekilliğini yaptım. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu beni Kıbrıs Vatandaşlığı ile ödüllendirdi. Bütün ailem bu şerefi gururla taşıyor. Fırsat buldukça vatanımıza koşuyoruz.

Yıllardan beri Kıbrıs'ı bu kadar kötü görmemiştim. Kıbrıs'ta ileriye giden bir tek Doğu Akdeniz Üniversitesi. Kıbrıs bir karanlıklar ve hayâletler şehri olmuş. Elbette ki gazetelerde okumuştum, telefonda arkadaşlarım anlatıyordu. Ama yazılanlar, anlatılanlar yeterli değil. Yaşamak lazım.

Oysa neler düşünülmüştü, neler yapılacaktı? Kıbrıs ilk kez bir Türkiye Cumhuriyeti Başbakanını kucaklamıştı. Rahmetli Turgut ÖZAL, 1986 yılı Temmuz ayı başında Lefkoşa Saray Oteli'nin balkonunda neler söylüyordu?

Ekonominin lokomotifi ticaret ve turizm olacaktı... Sonra uçaklar dolusu gelen Bakanlar, bürokratlar, iş adamları... Temel atmalar...Temeli atılan tesisin daha sonra "Civangeyt" filminde başrolü oynayacak afilli sahipleri...Şimdi Kıbrıs karanlıklarda. Ticaret tamamıyla ölmüş. Süpermarketler kapatılıp, langirt salonu veya köfteci oluyor. Bir Kıbrıs'lı dostum özetledi: "Ne söylendiyse tam tersi oldu."

Kıbrıs'ının işyerinde jenaratör, evinde jenaratör.. Bu jenaratörlerin ve yakıtların masrafı nereden çıkıyor dersiniz?

Acaba Kıbrıs'ta ne yapılmak isteniyor?

Kıbrıs Türk'ünün direnci mi sınanmak isteniyor?

Kıbrıs'a karşı Türkiye Cumhuriyeti'nin bu derece ilgisizliği acaba yalnızca beceriksizlik ve basiretsizlikten mi kaynaklanıyor?

Yoksa Kıbrıs Türklerini bu derece çaresiz bırakıp, canından bezdirip, yaşama-ya lanet ettirip bazı şeylere razı ettirmek gibi bir oyun mu var?

Böylesine kötü bir zemin; kime, kimlere kazandırır?

Böylesine bir ortamda, Kıbrıs halkının yaşama imkânı yok ki, turizm olabilsin.

Kıbrıs'ın en önemli otellerinin sahibi, ünlü bir turizmci çok ciddi bir şekilde tesislerini satmayı düşünüyor. Ancak kendisi de biliyor ki, hiçbir şansı yok.

Eğer bu koşullar Mart sonuna kadar düzelmezse, Kıbrıs bu yazı çıkaramaz. Kıbrıs'ın 40°C'leri aşan sıcaklığı, Kıbrıs Türklerini de buharlaştırır, Kıbrıs davasını da.

Akıl alır gibi değil! Sanki kırk yıl önce Arif Nihat Asya'nın gözyaşı döktüğü günlere geldik. Hem de Zafer'den sonra...

Öksüz gibisin, kederlisin, yalnızsın...

Gür saçları Akdeniz kokan bir kızsın;

Yaklaş, daha yaklaş ki benim gönlümde

Kıbrıs'lı değilsin, çocuğum, Kıbrıs'sın.

(* Bu yazı Ocak 1995'te kaleme alınmıştır)

Ekonominin lokomotifi ticaret ve turizm olacaktı... Sonra uçaklar dolusu gelen Bakanlar, temel atmalar... Şimdi Kıbrıs karanlıklarda. Ticaret tamamıyla ölmüş. Süpermarketler kapatılıp, langirt salonu veya köfteci oluyor. Bir Kıbrıs'lı dostum özetledi: "Ne söylendiyse, tam tersi oldu..."